

Світлана ТЮТЧЕНКО

доцент кафедри економічної
та інформаційної безпеки,
кандидат економічних наук, доцент

Наталія БРАТІШКО

студентка ННІ права та інноваційної
освіти Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

Кіберпростір – це новий сучасний засіб для створення та розповсюдження різноманітної інформації. Він став новим рушієм розвитку економіки, новою платформою соціального адміністрування, новим способом міжнародного співробітництва та новою сферою державного суверенітету. Проте кіберпростір надає нам не тільки ресурси, можливості, але й містить загрози. Шалений розвиток цифровізації та видів зв'язку збільшують виклики та ризики кібербезпеки, тим самим роблячи спільноту загалом більш вразливою до кіберзагроз [1].

Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» визначає правові та організаційні основи забезпечення захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, національних інтересів України в кіберпросторі, основні цілі, напрями та принципи державної політики у сфері кібербезпеки, повноваження державних органів, підприємств, установ, організацій, осіб та громадян у цій сфері, основні засади координації їхньої діяльності із забезпечення кібербезпеки.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» кібербезпека – це захищеність життєво важливих інтересів громадян, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання й нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі [2]. Інформаційна безпека – це стан захищеності інформаційних потреб людей, суспільства та країни, незалежно від існування внутрішніх та зовнішніх загроз. Інформаційна безпека – це статус безпеки систем обробки та зберігання даних, який може забезпечити конфіденційність, доступність та цілісність використання інформації [3].

Стандарт ISO/IEC 27032 надає визначення «кібербезпеки» через категорію безпеки кіберпростору – збереження конфіденційності, цілісності та доступності інформатизації в кіберпросторі. При цьому кіберпростором є середовище, що виникає внаслідок функціонування на основі єдиних принципів і за загальними правилами інформаційних, телекомунікаційних та інформаційних систем [4].

Забезпечення кібербезпеки в Україні ґрунтується на принципах верховенства права, законності, поваги до прав людини і основоположних свобод та їх захисту в порядку, визначеному законом; забезпечення національних інтересів України; відкритості, доступності, стабільності та захищеності кіберпростору; розвитку мережі Інтернет та відповідальних дій у кіберпросторі; пріоритетності запобіжних заходів; невідворотності покарання за вчинення кіберзлочинів; пріоритетного розвитку та підтримки вітчизняного наукового, науково-технічного та виробничого потенціалу; міжнародного співробітництва з метою зміцнення взаємної довіри у сфері кібербезпеки та розробки спільних підходів у протидії кіберзагрозам; консолідації зусиль у розслідуванні та запобіганні кіберзлочинам; недопущення використання кіберпростору в терористичних, воєнних, інших протиправних цілях [2].

Національна система кібербезпеки – це комплексна система взаємодії між Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національною поліцією України, Службою безпеки України, Міністерством оборони України та Генеральним штабом Збройних Сил України, розвідувальними органами, Національним банком України, діяльність яких спрямована на забезпечення кібербезпеки та взаємопов'язаних заходів політичного, науково-технічного, інформаційного, освітнього характеру, організаційних, правових, оперативно-розшукових, розвідувальних, контррозвідувальних, оборонних, інженерно-технічних заходів, а також заходів

криптографічного і технічного захисту національних інформаційних ресурсів, кіберзахисту об'єктів критичної інформаційної інфраструктури.

Провідним суб'єктом національної системи кібербезпеки є Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, на яку припадає близько 80 % навантаження і яка забезпечує формування та реалізацію державної політики щодо захисту в кіберпросторі державних інформаційних ресурсів та інформації, здійснює кіберзахист об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, здійснює державний контроль у цих сферах, координує діяльність інших суб'єктів забезпечення кіберзахисту [5].

Важливим кроком на шляху до створення сучасної системи кіберзахисту України стало прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Загальних вимог із кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури», якою визначено загальні вимоги із кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури, встановлено обов'язкові заходи забезпечення захисту від кібератак, запобігання порушенням конфіденційності, цілісності та доступності інформаційних ресурсів [6].

Доцільно також зазначити, що розвиток законодавства у сфері кібербезпеки в Україні безпосередньо пов'язаний з євроінтеграційними прагненнями України та розвитком правового регулювання електронної комерції в межах СОТ. За словами Президента України В. Зеленського, в Україні створюється інститут, де готуватимуть фахівців із кібербезпеки, що є важливим кроком на шляху розвитку галузі.

Отже, правові норми, орієнтовані на забезпечення національної кібербезпеки як пріоритетного напрямку реалізації національної політики України мають публічно-правову природу й становлять міжгалузевий правовий інститут у системі права України, який регулює інформаційні суспільні взаємовідносини в секторах національної інформаційної безпеки, виборчої системи, медицини, оборони, транспорту, фінансово-банківської сфери та забезпечує інформаційний суверенітет держави як суб'єкта міжнародного права загалом. Україні необхідно розробляти та впроваджувати нормативно-правові акти щодо кібербезпеки, узгодити законодавство з міжнародно-правовими актами, що виведе державу на новий рівень та вплине на рівень внутрішньої національної безпеки.

1. Правове забезпечення кіберзахисту в Україні. URL: <https://coordinata.com.ua/pravove-zabezpecenna-kiberzahistu-v-ukraini>.

2. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України 05.10.2017. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 403. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T172163.html.

3. Тютченко С. М., Кліменко А. Правове регулювання інформаційної безпеки. *Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного, IT та Інтернет права: матеріали П'ятої міжнародної науково – практичної конференції (м. Львів, 28 травня 2021 р.)*. Львів. 2021. 224 с.

4. ISO/IEC 27032:2012 Information technology – Security techniques – Guidelines for cybersecurity. URL : <https://www.iso.org/standard/44375.html>.

5. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України: Закон України від 23 лютого 2006 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 258.

6. Про затвердження Загальних вимог до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури : постанова Кабінету Міністрів України від 19.06.2019 № 518. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/518-2019-%D0%BF#Text>.